

Vijftigste verjaardag van Het Anker (door Teun Juk)

Dit jaar is het vijftig jaar geleden dat Het Anker werd gebouwd. In die tijd een uiterst modern kerkgebouw. Op woensdagavond 12 januari 1972 werd de nieuwe Gereformeerde Kerk of beter gezegd het ontmoetingscentrum Het Anker aan de Oudedijksterweg 21 officieel in gebruik genomen. De Ommelander Courant van 20 januari 1972 schreef over een “pracht gemeentecentrum”. En dat is het gebouw nog steeds. Met dit verschil dat het nu het ontmoetingscentrum van de Protestantse Gemeente Uithuizermeeden is.

Het Anker in 1973

Wat eraan voorafging 1

In 1944 vond de Vrijmaking binnen de Gereformeerde kerken van Nederland plaats. Dit gaf ook in Uithuizermeeden veel spanning. Het leidde uiteindelijk tot een kerkscheuring. Directe aanleiding was een incident op zondag 3 december 1944. Tijdens de kerkraadsvergadering van maandag 4 december werd een acte van vrijmaking ingediend. Zes ouderlingen waren voor en vier tegen. Bij de diakenen was dat 3 voor en vijf tegen. Uiteindelijk werd 40% vrijgemaakt en bleef 60% trouw aan het synodebesluit. De dominee ging met de bezwaarden mee.

Het gevolg was dat er rechtszaken kwamen over eigendom en gebruik van het Gereformeerde kerkgebouw en de zalen aan de Kerkstraat. De synodalen wilden een 60-40 verhouding en de vrijgemaakten een 50-50 verhouding. Op 24 september 1952 kwam er een schikking tot stand, waarbij beide partijen gelijke rechten kregen, hetgeen in een contract werd vastgelegd. Als gevolg daarvan hadden beide kerkgenootschappen wisselend een vroege- of een late dienst, zowel 's morgens als 's middags. Ik herinner mij nog goed hoe we,

bij een late dienst, buiten de kerk stonden te wachten tot de "vrijgemoakten" de deur opendeden en zij eruit konden en wij erin. Vooral wanneer de dienst uitliep, leidde dat tot het nodige gemopper. Het was de tijd (jaren zestig vorige eeuw) dat de kerkenraad alleen nog uit mannen bestond die in hun zwarte pakken ter weerszijde van de platformkansel zaten. Dat de onderlinge verhoudingen niet goed waren, merkte je aan het feit dat veel "vrijgemoakten" je op zondag niet groeten, terwijl de hervormden dat wel deden. Als jongere heb ik begin jaren zeventig de vrijgemaakte predikant ds. Van Houdt daar eens op aangesproken. Hij moest erkennen dat ik gelijk had en vond dat christenen elkaar moesten groeten. Gelukkig is er veel veranderd in de afgelopen decennia en zijn de onderlinge verhoudingen nu goed.

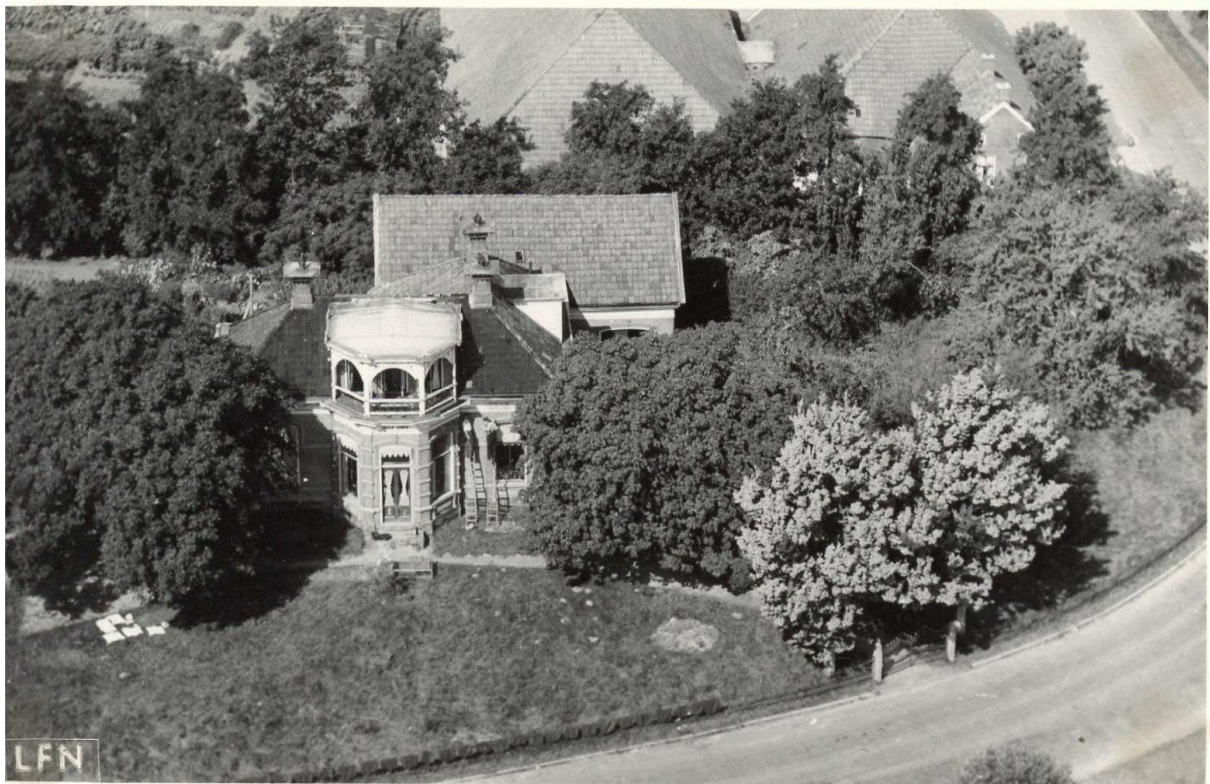

Gereformeerde kerk in 1973

Villa Anka

In het licht van bovenstaande kocht de Gereformeerde kerk (synodaal) in 1954 een villa aan de Oudedijksterweg. De villa kreeg de naam van "Ons Anker". In 1956 werd de villa

verbouwd tot jeugdcentrum. Architect was J. v.d. Leest uit Uithuizermeeden. Het timmer- en metselwerk werd gedaan door H. Kooi en zn. Het lood- zink- en waterleidingwerk door H. Klein. Het schilderwerk door K. Heun. Al deze bedrijven waren in Uithuizermeeden gevestigd. R. Baar was de eerste beheerder van "Ons Anker" en A. Sikkema de laatste. In dit gebouw was ook de Christelijke Volksbibliotheek gevestigd. Deze had een eigen ingang. Ik weet nog goed dat ik als lagereschoolkind hier boeken haalde en ook dat ik nog een jaar catechisatie en club in dit gebouw heb gehad. In 1969 werd de villa afgebroken om plaats te maken voor een geheel nieuw gebouw, het huidige Het Anker.

Ons Anker, gezien uit de lucht in 1954-1955. Schilders zijn aan het werk. In het achterste bouwdeel was de volksbibliotheek gevestigd.

Wat eraan voorafging 2

In de jaren 60 van de vorige eeuw groeide en bloeide het jeugdwerk van de Gereformeerde kerk (synodaal). Tijdens de periode van ds. W.B. van der Meulen (1964-1968) die een jong gezin had, kwam de discussie op gang of het niet beter zou zijn om een nieuw en eigen kerkgebouw te hebben. De predikant zag hoe de zalen bij kerk aan de Kerkstraat niet meer aan de eisen van de tijd voldeden en dat de staat van onderhoud van het gehele complex te wensen overliet. Ook de indeling van Ons Anker was niet optimaal. Er moest echt wat gebeuren. En dat in een situatie waarbij de onderlinge verhoudingen met de Vrijgemaakte Kerk niet goed waren. Nog steeds hadden beide kerken te maken met wisselende kerktijden. Al met al een situatie die voor de gemeenteopbouw niet ideaal was. Maar, niet iedereen was het eens met het streven van de dominee om tot nieuwbouw te komen en de "eigen" kerk zomaar prijs te geven aan de "Vrijgemoakten". Het geloof zit niet in stenen, maar het gebouw heeft emotionele en historische waarde. Het was met veel offervaardigheid door het voorgeslacht gebouwd. Je was er immers in gedoopt, je had er belijdenis gedaan, je was er getrouwd enzovoorts. Het was toch "onze" Gereformeerde kerk? En deze kerk geef je niet

zomaar prijs. Daarbij speelde ook het kostenaspect. Zouden de financiële lasten niet te hoog worden? Komen we daardoor niet in financiële problemen? Er waren voor- en tegenstanders. Binnen de commissie van beheer werd er vele uren over vergaderd. Toen ds. Van der Meulen vertrok was de discussie nog volop gaande.

De komst van ds. De Ruiter

In 1969 werd ds. W.J. de Ruiter predikant van Uithuizermeeden. Hij was een man met de nodige bestuurlijke ervaring. Uithuizermeeden zou zijn laatste gemeente zijn. Omdat mijn vader boekhouder van de kerk was, kwam de dominee af en toe bij ons langs met nota's en om zaken door te nemen. Ik zie hem nog voor mij, een wat oudere man, meestal met grijze hoed en lange jas, zijn haar altijd strak in de plooi met scheiding en gel in zijn haar.

Ds. W.J. de Ruiter

Ds. De Ruiter wist van de uitdaging die hem te wachten stond. Met wijsheid en beleid loodste hij de gemeente door het proces heen. Toentertijd was de dominee ook voorzitter van de kerkenraad. Besloten werd om een enquête onder de gemeenteleden te houden. In augustus 1969 werden de resultaten hiervan door de Commissie van Beheer bekend gemaakt. Ruim 60% van de gemeente bleek voorstander van het bouwen van een nieuwe eigen kerk. De verdeeldheid binnen de gemeente was groot. Daarbij speelde ook een rol dat bij uitstel van een beslissing er geen gebruik gemaakt meer kon worden van een Rijkspremie van fl. 137.000. Kortom, het was nu of nooit. De kerkenraad besloot alles overwegende een nieuwe kerk te bouwen en het aandeel in de kerkelijke bezittingen aan de Kerkstraat te verkopen aan de Vrijgemaakten. Dit leidde bij de tegenstanders van de nieuwbouw tot de nodige emoties en verwijten richting personen uit de kerkenraad. Uiteindelijk konden de tegenstanders niet anders dan zich neerleggen bij deze beslissing. Een aantal van het hen

heeft gedurende vele jaren, als uiting van protest, geweigerd om bij de wekelijks collectie tijdens de Eredienst geld voor het “bouwfonds” in de collectezak te doen. Dit als zichtbaar protest. Toch bleven ze de kerk trouw. Met het slaan van de eerste paal was de bouw onomkeerbaar geworden. Daarmee was er een einde gekomen aan de verdeeldheid over dit besluit. Toen ds. De Ruiter op 1 oktober 1974 met emeritaat ging, schreef hij een afscheidsbrief aan zijn gemeente. Hierin stond ondermeer: “We hebben deze gemeente - met alles wat we doormaakten in lief en leed- liefgekegen. In 5 ½ jaar is veel gebeurd...”

Het vervolg kunt u online lezen eind februari.